

**Proves d'accés a cicles formatius de grau superior de formació professional inicial,
d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, i d'ensenyaments esportius 2019**

Història

Sèrie 1

**SOLUCIONS,
CRITERIS DE CORRECCIÓ
I PUNTUACIÓ**

INSTRUCCIONS

La prova consta de dos exercicis:

- Part obligatòria: Exercici 1.
- Part optativa: Exercici 2. En aquest exercici heu de triar UNA de les dues opcions, A o B. Cal que indiqueu clarament quina heu triat (A o B).
- Si responeu a les dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran qüestions de les dues opcions.

Aquest solucionari té per objectiu principal donar una certa coherència a la tasca dels correctors i suggerir els aspectes que es considera que els aspirants haurien d'esmentar en la prova. Malgrat tot, els criteris que s'hi ofereixen s'han d'entendre com unes indicacions, mai com una pauta tancada i encotillada. Es tracta d'una prova de maduresa i, en aquest sentit, interessa més valorar aspectes globals com ara l'expressió escrita, la capacitat de raonament i reflexió i l'actitud crítica, i deixar en un nivell significatiu, però no necessàriament essencial, el que es podria anomenar «coneixements».

Per tant, els correctors han d'utilitzar aquests criteris de la manera que considerin més adequada. En una prova d'aquest tipus, la tasca de correcció és complexa i les indicacions pretenen ser més una ajuda que una imposició.

Exercici 1

Observeu el mapa i responeu a les qüestions següents.

[5 punts en total]

Aprovisionament de matèries primeres per a la indústria catalana al segle XIX.

FONT: Magda FERNÁNDEZ i Jordi BRUGUERA. *Ciències socials, projecte 2.2*. Barcelona: Baula, 2003.

1. Descriviu els aspectes més significatius del mapa i situeu-lo en el context històric corresponent.

[1 punt]

Els aspirants han de situar aquest mapa en el procés d'industrialització de Catalunya i d'Espanya al segle XIX, i han de comentar que l'escassetat de matèries primeres i de recursos energètics al territori propi va fer que la indústria catalana depengués, sobretot inicialment, del subministrament de països estrangers.

I han de comentar també que el poc carbó que hi havia a Catalunya era lignit, que es podia extreure d'alguns indrets de la Catalunya central i pirinenca com ara Calaf, Berga, Sant Joan de les Abadesses, entre altres, però que aquest tipus de carbó té molt poc poder calorífic i era costós d'extreure.

Un altre element que han d'exposar és que tampoc no es disposava de prou ferro per a poder fer funcionar els alts forns d'una manera continuada.

Finalment, han de dir que, malgrat tot, la llarga tradició comercial i manufacturera de Catalunya va permetre que es portés a terme una industrialització capdavantera.

2. Exposeu les característiques principals del procés electoral del febrer del 1936.
[1,5 punts]

En primer lloc, els aspirants han d'explicar les característiques de les dues forces polítiques principals enfrontades en les eleccions de 1936. D'una banda, el Front Popular, una coalició de republicans, socialistes i comunistes de tot l'Estat, amb un programa que proposava l'amnistia per als presos polítics, la continuació de la reforma agrària i l'aprofundiment del procés autonòmic. De l'altra, el Bloque Nacional, constituït per la CEDA (Confederación Española de Derechas Autónomas), els monàrquics i els tradicionalistes, que van basar la seva campanya en la denúncia del suposat caràcter revolucionari dels partits d'esquerra i en la necessitat d'impedir-ne el triomf.

En segon lloc, cal que expliquin que les candidatures del Front Popular van resultar vencedores a la major part de les grans ciutats i les regions del litoral, mentre que les del Bloque Nacional van guanyar a les dues Castelles, La Rioja, Navarra, Cantàbria, Saragossa i Terol.

Cal valorar positivament el fet que esmentin les forces polítiques enfrontades a Catalunya: el Front d'Esquerres i el Front Català d'Ordre.

3. Expliqueu els fets i les transformacions més rellevants de la història recent de Catalunya i d'Espanya (1981-2006) en relació amb la política, la societat i l'economia.
[2,5 punts]

En primer lloc, els aspirants han de dir que en aquest període Espanya s'ha consolidat com a estat democràtic i de dret. Que en aquests gairebé trenta anys, el país s'ha transformat radicalment i moltes coses han canviat, i que l'Espanya actual té poc a veure amb l'Espanya de l'inici de la transició.

En el terreny polític, han d'esmentar que s'ha consolidat l'Estat de les autonomies, i que en aquests trenta anys hi ha hagut una revisió i una reforma en profunditat de la major part dels estatuts d'autonomia, entre els quals el nou Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovat l'any 2006.

En el terreny econòmic, han d'assenyalar que el progrés de l'economia espanyola i catalana ha estat espectacular, la qual cosa ha permès reduir la distància que separava Espanya i Catalunya dels principals països occidentals i millorar el benestar de tota la societat en general.

En el terreny social, han de dir que hi ha hagut avenços notables en matèria d'educació i sanitat. També, que s'han aprovat lleis com la del divorci, la despenalització de l'avortament o la professionalització de l'exèrcit, entre altres, normes que s'han adequat a les exigències i les demandes de la societat.

Exercici 2

OPCIÓ A

Observeu el mapa i responeu a les qüestions següents.

[5 punts en total]

Obres de la Mancomunitat de Catalunya.

1. Descriu els aspectes més significatius del mapa i situeu-lo en el context històric corresponent.
[1 punt]

Els aspirants han de situar el mapa en el context de l'obra i els projectes modernitzadors de la Mancomunitat de Catalunya. Cal que comentin que la Mancomunitat de Catalunya fou la primera experiència d'autogovern català del segle XX.

Han d'explicar que la Mancomunitat impulsà la llengua i la cultura catalanes amb la potenciació de l'Institut d'Estudis Catalans, que havia estat creat l'any 1907 per Enric Prat de la Riba, el president de la Diputació de Barcelona que el 1911 redactà l'Avantprojecte de mancomunitat de les diputacions catalanes. També han d'assenyalar que l'acció cultural de la Mancomunitat es posà de manifest amb la creació d'una xarxa de biblioteques, que abastés tot el territori, fins llavors inexistent, iniciada amb la creació de la Biblioteca de Catalunya.

D'altra banda, han de dir que per a la Mancomunitat l'escola era una eina fonamental per a integrar els joves (nois i noies) en el món adult i laboral, i que per això es van crear l'Escola Industrial, l'Escola del Treball, l'Escola d'Estiu per a mestres, l'Escola de Bibliotecàries, etc., amb la idea que per a impulsar la modernització del país calia formar tècnics especialitzats en tots els sectors professionals. També han de dir que va impulsar la difusió de la ciència, els museus, l'estudi i la protecció de les obres del romànic, etcètera.

2. Expliqueu els orígens del moviment obrer a Catalunya.

[1,5 punts]

Els aspirants han d'explicar que les condicions de vida i de treball dels obrers catalans eren similars a les de la resta del proletariat europeu. Que en el primer terç del segle XIX, els obrers de les fàbriques van començar a mostrar descontentament per les condicions de treball i de vida, encara que en aquest període els obrers feien costat a la burgesia en la lluita contra l'absolutisme i els carlins.

Han d'assenyalar que un cop acabada la Primera Guerra Carlina, el proletariat català va deixar d'alinear-se amb la burgesia i va crear les primeres societats obreres, que fins al 1868 van haver d'actuar en la clandestinitat, excepte en breus períodes de tolerància.

També han d'explicar que els primers actes de protesta dels obrers de Catalunya, com passava arreu d'Europa, van consistir a cremar fàbriques, com ara la fàbrica Bonaplata de Barcelona, i a destruir màquines seguint la tendència del luddisme.

3. Identifiqueu i expliqueu les formes d'oposició interna al règim franquista.

[2,5 punts]

En primer lloc, els aspirants han d'explicar que un cop acabada la Guerra Civil, es va reorganitzar de seguida la lluita armada contra el franquisme a diversos indrets d'Espanya. Però que, malgrat aquesta reorganització, la forta repressió que va seguir la victòria franquista va deixar molt tocades les forces de l'oposició.

Han de parlar d'almenys tres de les següents forces d'oposició:

- El moviment de resistència: en els primers anys de la dictadura, el fenomen dels maquis (guerrillers que lluitaven emboscats a les zones muntanyoses del país) va causar seriosos maldecaps al Govern de Franco, però l'intent fracassat d'entrar per la Vall d'Aran i la manca de suport de l'URSS van posar fi a aquests moviments.
- El moviment obrer: els anarquistes van patir un fort declivi i ja no van recuperar l'hegemonia que havien tingut entre determinats sectors obrers. L'estendard de la lluita obrera va quedar bàsicament a les mans del Partido Comunista de España (PCE), el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) i de la Unió General de Treballadors (UGT).
- Els moviments nacionalistes: els moviments nacionalistes a Catalunya i al País Basc també van ser un factor que intentava desestabilitzar la dictadura.
- Els moviments universitaris: a mesura que la dictadura avançava, i coincidint amb les revoltes juvenils dels anys seixanta, la universitat i els joves van passar a ser un dels nuclis principals de la lluita antifranquista.
- El terrorisme: una altra modalitat de resistència contra Franco va ser la lluita armada. Diferents grups, entre els quals destaca ETA, van néixer per combatre el franquisme. Tots aquests grups van desaparèixer, víctimes de la persecució policial o de la manca de suport popular, menys ETA, que ha perdurat molts anys durant la nova etapa democràtica.

OPCIÓ B

Observeu la fotografia i responeu a les qüestions següents.

[5 punts en total]

Josep Tarradellas i Adolfo Suárez a la plaça de Sant Jaume (23 octubre 1977).

FONT: www.sapiens.cat.

1. Descriviu els aspectes més significatius de la imatge i situeu-la en el context històric corresponent.

[1 punt]

Els aspirants han de situar la imatge en el context de la transició; concretament, en el moment en què Josep Tarradellas, el president de la Generalitat recuperada, torna a Catalunya.

També han d'explicar que a les primeres eleccions a les Corts espanyoles del 1977, els partits nacionalistes i d'esquerra, tret d'ERC, que no estava legalitzat, van obtenir la majoria a Catalunya. Els diputats i senadors van constituir l'Assemblea de Parlamentaris, que va reclamar el restabliment de la Generalitat de Catalunya i el retorn del president Tarradellas, que era a l'exili.

Davant el clam unitari de tot el poble català, el president del Govern espanyol, Adolfo Suárez, després de laborioses negociacions amb el mateix Josep Tarradellas i amb els representants de les forces polítiques catalanes, va arribar a l'acord de restaurar la Generalitat provisional, amb el consegüent retorn a Catalunya de Tarradellas, el qual un cop aquí, i des del balcó del Palau de la Generalitat, va pronunciar la famosa frase: «Ciudadans de Catalunya, ja soc aquí!»

2. Exposeu els objectius principals del règim polític de la Restauració i quines conseqüències va tenir.

[2 punts]

Els aspirants han d'explicar que, amb la caiguda de la Primera República el gener del 1874 a causa del cop d'estat del general Manuel Pavía, les classes conservadores van recuperar el control del poder i van restaurar la monarquia borbònica en la persona del fill d'Isabel II, Alfons XII, enmig de la indiferència general de la població.

El sistema polític de la Restauració tenia els objectius següents:

- Cloure l'experiència democràtica del Sexenni Revolucionari.
- Posar fi a la Guerra Carlina i als problemes que comportava.
- Assegurar l'estabilitat política evitant els enfrontaments entre els grups liberals.
- Concedir a l'Església el monopoli de l'ensenyament, si deixava de donar suport al moviment carlí.
- Mantenir els militars al marge de la política.

Cal dir que els demòcrates, els republicans i els carlins van quedar marginats de la vida política i que el moviment obrer va ser prohibit i perseguit. Aquest sistema funcionava mitjançant l'alternança en el poder de dos partits dinàstics: el Partido Liberal i el Partido Conservador. Aquest bipartidisme es fonamentava en el frau electoral (caciquisme, tupinades, etc.), ja que els dirigents dels dos partits pactaven qui seria el guanyador de les eleccions i quants escons correspondrien a cada partit.

Finalment, cal assenyalar que el sistema de la Restauració va portar una certa estabilitat política fins als darrers anys del segle XIX, fet que va permetre un tímid creixement econòmic i l'estabilització de la burgesia industrial i financera, a la vegada que el carlisme va perdre força i va renunciar a la violència, i que els republicans van quedar reduïts a una minoria.

3. Expliqueu les formes, les etapes i les conseqüències de la repressió política, ideològica, social i identitària del franquisme, tant en el conjunt d'Espanya com en l'àmbit català en particular.

[2 punts]

Els aspirants han d'explicar que la repressió política i el control de l'opinió pública van ser omnipresents durant la llarga dictadura del general Franco, i que a Catalunya, que es pot dir que va perdre la guerra, la repressió es va veure agreujada per la persecució sistemàtica de la llengua, la cultura i les manifestacions civils catalanes.

També han de dir que s'afusellà un nombre considerable d'adversaris polítics, que el règim considerava criminals, i que els camps de concentració, les presons i els batallons disciplinaris també van ser formes de repressió habituals fins a la dècada dels anys cinquanta.

A més, cal assenyalar que molts treballadors van ser expulsats dels seus llocs de feina i a molts funcionaris se'ls van aplicar depuracions, que suposaven que se'ls suspenia de sou i feina, i que els mestres van ser un dels col·lectius que van patir més les depuracions, ja que se'ls considerava sospitosos de difondre els principis republicans i democràtics.

D'altra banda, han d'explicar que a partir del 1950, i fins a la fi de la dictadura, la duresa de la repressió minvà, però no va desaparèixer i, malgrat l'obertura econòmica i les pressions internacionals, la repressió va continuar sent un dels trets definidors de la dictadura franquista.

Finalment, han d'explicar que, tant a Catalunya com al País Basc, la protesta popular contra el règim es va manifestar amb un seguit de mobilitzacions al carrer, que a Catalunya eren convocades per l'Assemblea de Catalunya, plataforma unitària antifranguista creada el 1971, la qual agrupava pràcticament tots els partits polítics, des de l'extrema esquerra fins al centre, a més de diverses organitzacions sindicals i nombroses organitzacions associatives catalanes.

Institut
d'Estudis
Catalans